

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԼՈՅՍԸ ՄԵԶԻ ՀԱՄԱՐ

«Դու՛ք է՛ք աշխարհի լոյսը,
 քաղաք մը, որ լեռան վրայ
 կեցած է, զի կրնար պահուիլ»
 Մատթ. 5:4.

Մեր Տէրը, իր նշանաւոր լեռան քաղաքին մէջ, Քրիստոնեաները կը նոյնացնէ իրրեւ լոյսեր, եւ կ'ըսէ, դու՛ք աշխարհի լոյսն է՛ք: Ծանօթ է, որքան կարեւոր է նիւթական լոյսը մեր առօրեայ կեանքին մէջ: Նոյնքան եւ առաւել կարեւոր է հոգեւոր լոյսը:

Քրիստոնէութիւնը եղաւ այդ հոգեւոր լոյսը, որ լուսաւորեց մարդոց միտքերը եւ հոգիները, որ փարատեց հոգիներէն մեղքի, ազահութեան, Եսասիրութեան խաւարը: Եւ եղաւ մարդոց առաջնորդող լոյսը իրենց կեանքի պայքարին մէջ:

Քրիստոնէութիւնը ծնաւ հոռմէական կայսրութեան մէջ: Հռովմէական կայսրութիւնը հակառակ իր հզօր ուժին, իր լայնատարած հողամասերուն, ներքնապէս, քարոյապէս, ապականած ընկերութիւն մըն էր, եւ տեղի տուաւ քրիստոնէութեան հրաշափառ լոյսին առջեւ:

Առաքեալները այդ լոյսը փոխադրեցին աշխարհի չորս ծագերը հակառակ բոլոր դժուարութիւններուն, տառապանքներուն եւ հալածանքներուն: Առաջին հաւատացեալները կ'ապրէին այդ լոյսով, եւ իրենց կեանքին օրինակը վարակիչ էր: Պօսէլէ աւելի, քրիստոնէութիւնը եղաւ ապրուած իրականութիւն եւ այդ եղաւ իր յաջողութեան, իր պատմական կարեւոր ազդակներէն մին: Սուրբերուն կեանքին մէջ, այդ լոյսը աւելի հզօր կը ճառագայթէ: Մեր շրջանին, քրիստոնէական լոյսի կարեւոր ներկայացուցիչներէն մին եղաւ՝ Մայր Թերեզան, որ իր ամբողջական

անձնագոհ կեանքով, նուիրուած հիւանդներու, անկեալներու, ցոյց տուաւ որ, քրիստոնէութիւնը երազային աշխարհ մը չ'է՝ «ուրօպիա», այլ ամէնօրեայ մեր կեանքը նորոգող, բարեփոխող, ազնուացնող գերագոյն ազդակ: Մեր Աստուածային Տիրոջ կեանքը եղաւ համակ լոյս, ծառայութիւն եւ նուիրում: Մեր Տէրը, իր աստուածային կեանքով, իր շինիչ պատգամներով, իր սիրոյ հրաւերով, նոր դարաշրջան մը քացաւ մարդկային պատմութեան մէջ, միշտ նորոգելով, նոր աւելի փոխանցելով, մարդկութիւնը առաջնորդելով դէպի իր հոգեւոր փրկութիւնը եւ ազատագրութիւնը:

Քրիստոս եղաւ մեծագոյն ազատագրիչը մարդկութեան, փրկելով զայն իր մեղքի կապանքներէն եւ շղթաներէն: Ան տուաւ կեանքի վկայութիւնը, իր պատգամները փոխակերպեցին մարդկային գործ ելակերպը, եւ այդ բարեփոխեալ կեանքը լաւագոյն ապացոյցը եղաւ իր քաղաքած նշմարտութիւններուն: Ան մեզի պարգեւեց վերանորոգուած հոգեւոր կեանք, որ մարդս գործ կը պահէ չարի, խաւարի եւ մեղքի ճիրաններէն:

Ան եղաւ նոր մարդու կերտիչը, նոր արժեքափերով, նոր մտածելակերպով, նոր հորիզոններով եւ նոր հեռանկարներով: Այսօր նիւթապաշտութիւնը, ազահութիւնը եւ հանդամոլութիւնը կը բթացնեն մարդոց հոգիները եւ միտքերը, կը պարպեն զանոնք կեանքաւոր հոգեւոր պարունակէ: Եւ կը ստեղծուի նոր «տիպի» մարդը, որուն միակ հեռանկարը նիւթի ամբարումն է,

սահմանափակ հորիզոններով:

Քրիստոս մեր առջեւ քացաւ հոգեւոր կեանքի բարիքները, կեանքին տալով անլի լայն եւ խորունկ թռիչք եւ սլացք: Այս եղաւ քրիստոնէութեան մղիչ եւ թարմացնող ուժը:

Քրիստոնէութեան տարածումը չեղաւ դիրին աշխատանք մը: Ան դիմագրաւեց շատ մը մարտահրաւերներ, մտաւորական ընդդիմութիւն եւ ֆիզիքական հալածանք, բայց, ան երբեք, տեղի չտուաւ, ամուր կեցաւ իր հոգեւոր, քարոյական պատուանդանին վրայ, եւ մարդոց ջամբեց իր հոգեւոր սնունդը: Ան եղաւ հոգեւոր եւ քարոյական մաքրութեան գերագոյն ազդակ, եւ եղաւ մարդկութեան քարոյական պահակը: Ան ֆննադատեց մարդկութեան յոռի կէտերը, չեղաւ դիւրաբեկ եղեգ, այլ հաստարմատ ծառ եւ մարդոց ցոյց տուաւ հոգեւոր փրկութեան ուղին: Ան

եղաւ գերազանցապէս հոգեւոր եւ քարոյական քարեկարգիչ ուժ, չեղաւ նիւթապաշտ, հաճոյասէր, այլ ընտրեց ծառայութեան, սիրոյ, խաղաղութեան, արդարութեան ուղին:

Նոյնիսկ այսօր, երբ կու գանք երկու հազարամեակի աւարտին եւ պիտի թեւակոխենք 21րդ դարը, Քրիստոնէութիւնը կը մնայ գերագոյն, նաեւ փրկարար, հոգեւորական ազատագրական ուժը: Հակառակ որ, մարդիկ հասած են հեռաւոր մոլորակներ եւ գիտական այլ մարգերու մէջ հսկայ յառաջդիմութիւններ արձանագրած, այդ յառաջխաղացքը կրնայ վերապրիլ միայն, զօրաւոր հոգեւոր եւ քարոյական շաղախով: Թող Քրիստոսի փրկարար պատգամները լուսաւորեն մեր սիրտերը եւ հոգիները եւ մեզ առաջնորդեն ազնուագոյն իտեալներու: Ամէն:

ԱՆՈՒՇԱԻԱՆ Ծ. ՎՐԻ. ԶԳՁԱՆԵԱՆ

Ի ՅԱՂՈՒԱՆՔ ՊԱՏՄՈՒԹԵՆԵՆ^{420 73*}

Քառասներորդ ամ էր թուականութեան⁴²¹ հոռոմոց, յորժամ լուսաւորեցան հայք ի հաւատս եւ աղուանից լուսաւորութեան Ս եւ Հ (270) ամ յառաջ յետ Ծ եւ Հ (170) ամին լսլոյ հաւատալոյն հայոց յաղագս տիեզերակործան ժողովոյն Քաղկեդոնի, եղեւ հանդէս ժողովոյ ի ժամանակս Բաբգէնի հայոց կաթողիկոսի: Յոյնք եւ ամենայն Իտալիա, հայք եւ աղուանք եւ վիրք միաբանեալ նզովեցին գշարափառ ժողովն Քաղկեդոնի եւ զտու մարն Լեւոնի հրամանաւ բարեպաշտ թագաւորացն հոռոմոց՝ Ջենոնի եւ Անաստասայ: Եւ յետ 2Է (87) ամի անցելոյ ի ժամանակս Աբրահամու հայոց կաթողիկոսի բաժանեցան վիրք ի հայոց միաբանութենէ ի ձեռն անիծելոյն Կիրիոնի, այլեւ՝ յոյնք եւ Իտալիա ընդ սոսա: Եւ աղուանք ոչ քակտեցան յՈւղղափառութենէ եւ ի միաբանութենէ հայոց, զորոյ ի շրջաբերական թղթին վասն Կիրիոնի դիմադարձութեան⁴²² Աբրահամ զամբաստանականսն վասն նորա գրէ յաղագս ամենայն ի բաց կտրել⁴²³ սրով Հոգւոյն: Եւ նաեւ յԱղուանս գրեաց եւ նզովել արտաքսեցաւ Կիրիոն:

Գանձասար Գ.
Էջ 182

Անանիա Վարդապետի
Հայոց